

RUK

MREŽA CENTROV RAZISKOVALNIH
UMETNOSTI IN KULTURE
NETWORK OF ART RESEARCH
AND CULTURE CENTERS

KIBLA2LAB

IZJAVA ZA MEDIJE (11. junij 2021)

ODPRTJE INTERMEDIJSKE RAZSTAVE VRTN!CA

Intermedijska razstava VRTN!CA je pilotni projekt mreže RUK, ki ga izvaja **KIBLA2LAB** v sodelovanju z Arboretumom Volčji Potok, Vzorčnim mestom Velenje, Kristijanom Koratom, ROSA Production in Delavskim domom Trbovlje.

Razstava je razdeljena na tri sobe: pred SOBO, SOBO ZGODB ter CVETOČO SOBO. V osrednji sobi so obiskovalcu v prostorski avdiovizualni postavitvi predstavljene štiri zgodbe izbranih vrtnic: damaščanke ter sort 'Trubar', 'Peace' in 'Prešeren'.

Razstava je na ogled do 1. oktobra (z možnostjo podaljšanja) od ponedeljka do nedelje med 11. in 19. uro.

»Naložbo sofinancirata Republika Slovenija in Evropska unija iz Evropskega sklada za regionalni razvoj.«

EVROPSKA UNIJA
EVROPSKI SKLAD ZA
REGIONALNI RAZVOJ
NALOŽBA V VAŠO PRIHODNOST

REPUBLIKA SLOVENIJA
MINISTRSTVO ZA KULTURO

piNa

KIBLA

UVOD

Fosilni zapisi kažejo, da je vrtnica ena najstarejših cvetlic. Verjetno izvira iz Srednje Azije, vendar se je razširila in razrasla po skoraj celotni severni polobli. Sveta vrtnica ali »sveta roža« je svoje ime dobila (v 19. stoletju), ker je pogosto rasla poleg starodavnih etiopskih cerkev in samostanov. Našli so jo tudi pri egipčanskih mumijah iz 5. stol. pr. n. št.; najverjetneje je prav ta vrtnica upodobljena na freskah iz palače v Knososu. Danes jo poznamo pod imenom Rihardov šipek; vendar to ni divji šipek, temveč križanec.

Prva slovenska vrtnica, ki je registrirana kot sorta, je vrtnica 'Prešeren', druga pa vrtnica 'Trubar'. Obe je vzgojil dr. Matjaž Kmecl. Portorož ima svojo vrtnico, ki je bila javnosti prvič predstavljena leta 2011. Vrtnica z delovnim imenom Snežniška, ki je bila v drugi polovici 19. stoletja pa vse do leta 1945 značilnost gradu Snežnik, je bila ponovno najdena leta 2008. V Novi Gorici je posajena večina od okrog 80 ohranjenih vrst starih vrtnic burbonk; zbirka se vsako leto večja in se uvršča med večje zbirke burbonk.

Kraljica cvetov in vonjev je simbol ljubezni in darovanja ter je tudi zgodba o žrtvovanju in spreminjanju, o borki, ki je preživela mnogo civilizacij. Njena dolga in fascinantna zgodovina, njeni simbolni pomeni in njena brezčasna lepota – vse to je najlažje ujeti skozi umetnost.

V Arboretumu Volčji Potok, ki se ponaša z enim najrepreszentativnejših rozarijev na svetu, postavljamo vrtnice na drugačen način: premikamo jih iz naravnega okolja v literarno, zvočno in vizualno ponazoritev in intermedijsko namestitev. S tem želimo prikazati del njihovega bivanja in lepote ter povezanosti s človekom. Ponujamo torej novo gledišče z nadgrajeno izkušnjo razširjene resničnosti, ki pričara posebno doživetje hkrati v resničnem okolju botaničnega parka in metafizičnem svetu umetnosti. Dobrodošli v obeh.

pred SOBA

Hologrami in interakcija so spoznavanje in odkrivanje skrivnosti vrtnic, so začetek potovanja, na katerega vas vabimo, da v vseh letnih časih občudujete njihove podobe, se soočite z njihovimi čudovitimi barvami in oblikami, z raznovrstnostjo in posebnostmi, z živahnostjo in umirjenostjo, z mislimi in občutenji.

SOBA ZGODB

Damaščanka, 'Trubar', 'Peace' in 'Prešeren' so štiri zgodbe izbranih vrtnic, ki se odvijajo v tej prostorski avdiovizualni postavitvi. Vrtnice se topijo v različnih čustvenih občutjih vseh zgodb, v sobivanju zgodovine in sedanjosti, pomenov in simbolov. Materialnost stoterih papirnatih vrtnic vpija transmedijsko atmosfero barve in zvoka, oblike in sence, svetlobe in teme, napolnjenosti in praznine. Čutila nas vodijo skozi videno in slišano v lastno domišljijo, v potopitev v nas same, v popotovanje vase.

»Naložbo sofinancirata Republika Slovenija in Evropska unija iz Evropskega sklada za regionalni razvoj.«

1. DAMAŠČANKA

Vrtnica damaščanka s čudovitim vonjem simbolizira nesmrtno ljubezen mogulskega cesarskega para. Ljubezenska zgodba se je dogajala v Indiji in Afganistanu, od kronanja 1611 do cesaričine smrti 1645. Jahangir je karizmatično ženo poimenoval Nur Jahan, kar pomeni Luč sveta, in ji v popolnem zaupanju velikokrat prepuščal vladarske odločitve. Po moževi smrti 1627 je Nur ohranjala spomin nanj z omamnim vonjem po vrtnicah. Na njenem dvoru naj bi odkrili rožno olje, ki se še danes pridobiva predvsem iz dišeče damaščanske vrtnice.

Nur Jahan in Jahangir sta na poroki dobila v dar majhno stekleničko, napolnjeno z gostim oljem. Ko jo je Nur odprla, je zrak napolnil močan vonj po najbolj dišeči vrtnici, ki je kadarkoli obstajala. Tako sta si zaljubljenca zapomnila svojo veličastno poroko predvsem po omamnem vonju damaščanskega olja. Nur Jahan in Jahangir sta bila srečna in uživala na dvornem vrtu ob dišečem rožnem grmu. Vendar je Jahangir kmalu začel bolehati. Nur Jahan je iz cvetov rožnega grma pripravila dišeče olje za kopeli, ki so Jahangirja okrepile. Tako pozdravljen se je odpravil s cesarskim spremstvom na pot v sosednjo pokrajino, kjer so ga napadli uporniki in obdržali v ujetništvu. Nur Jahan ni prenesla ločitve od svojega ljubljenega moža, zato je zbrala vojsko s sloni, ki je pod njenim strateškim poveljstvom cesarja osvobodila. Nur Jahan in Jahangir sta spet vladala cesarstvu v ljubezni in slogi. Toda stara bolezen se je vrnila in tokrat je bila bitka izgubljena. Nesrečna Nur Jahan je imela ob rožnem grmu na dvornem vrtu občutek, da Jahangir ni nikoli zares odšel. Do svoje smrti je spala na vzglavniku, odišavljenem z rožnim oljem.

Geografski izvor: Srednja Azija

Čas nastanka: neznano

Žlahtnitelj: neznan

Zanimivosti: Vrtnica je najbolj poznana po izjemno močnem vonju, zaradi katerega je najbolj primerna za pridobivanje rožne vode in olja, ki se uporabljata v kozmetiki in kulinariki. Danes je v Evropi največ pridelajo v Bolgariji.

2. 'PEACE'

Vrtnica 'Peace' (Mir) ali Madame A. Meilland je nastajala tik pred drugo svetovno vojno v Franciji. Po drugi svetovni vojni je postala ena najuspešnejših sort vrtnic. Simbolizira upanje, njena zgodba pa pripoveduje o tem, kako blizu je bila temu, da ne bi preživela.

Vrtnar Francis Meilland je na francoskem podežlju med letoma 1935 in 1939 vzgojil prekrasno rumeno vrtnico z rožnatim prelivom, bujno in trdoživo, ki jo je najprej hortikulturno poimenoval 3-35-40. Leta 1942 je s to vrtnico, preimenovano v Madame A. Meilland, sodeloval na vrtničarskem tekmovanju v Lyonu, kjer je sorta dobila zlato medaljo in naziv Najlepša vrtnica Francije. Sanje o prihodnosti je kmalu prekinila Hitlerjeva invazija Francije. Da bi vrtnico zaščitil, je Meilland cepiče razposlal v Nemčijo, Italijo, Turčijo in ZDA. Ameriški konzul, ki je pred nemško vojaško zasedbo vichyjske Francije zapuščal Lyon in je bil tudi sam ljubitelj vrtnic, je nekaj cepičev pretihotapil čez Atlantik v diplomatski prtljagi. 29. aprila 1945, na dan padca nacistične

»Naložbo sofinancirata Republika Slovenija in Evropska unija iz Evropskega sklada za regionalni razvoj.«

Nemčije, so vrtnico, ki je »bežala« pred vojno, predstavili na največji ameriški razstavi vrtnic v Pasadeni. Zaradi simbolike trenutka so sorto poimenovali 'Peace'. 26. junija 1945 so v San Franciscu z vrtnico 'Mir' obdarili tudi 50 poslancev, ki so sodelovali pri sprejetju Ustanovne listine Združenih narodov. Ob cvetu je bilo sporočilo: »Upamo, da bo vrtnica 'Peace' vplivala na človekov premislek o trajnem miru sveta.« Po vojni se je izkazalo, da je vrtnica preživela in postala izredno priljubljena tudi v Nemčiji in Italiji. Sorta je zaradi svoje lepote in enostavnosti vzgajanja v vrtnarski svet prinesla novo upanje in veselje, ki je bilo v času povojnega opustošenja več kot dobrodošlo. Sorta, ki je uspela preživeti vojno, ostaja tudi ena izmed najuspešnejših sort vrtnic v 20. stoletju.

Geografski izvor: Francija

Čas nastanka: 1935–1939

Žlahtnitelj: Francis Meilland

Zanimivosti: Pri nas jo poznamo pod imenom Gloria Dei, kar pomeni Božja slava. Vrtnica je bila podarjena vsakemu izmed 50 delegatov na 1. zasedanju ZN v San Franciscu (26. 6. 1945), s pripisom: »... Upamo, da bo vplivala na misli udeležencev o večnem svetovnem miru.«

3. 'PREŠEREN'

Leta 2008 je bila predstavljena prva v Sloveniji vzgojena vrtnica, ki je bila leta 2011 tudi uradno registrirana kot sorta. Njen žlahtnitelj, slavist in literarni zgodovinar dr. Matjaž Kmecl, se je z izbiro imena zanjo poklonil našemu največjemu pesniku. Vrtnica 'Prešeren' je povezana tako z neuslišano idealizirano ljubeznijo pesnika Franceta Prešerna do premožne ljubljanske lepote Primiceve Julije kot tudi z njegovo romantično pesnitvijo *Povodni mož*, ki orisuje prevzetno Urško, kako se spusti v nevarno in vznemirljivo in na koncu uničujočo strast z nevarnim neznancem. Zgodba se dogaja v Ljubljani okoli leta 1826.

Prizor prikazuje mestni ples na Starem trgu, pod gostimi, zelenimi krošnjami lip. Razpoloženje je veselo, orkester igra in praznje oblečena dekleta nasmejano poplesavajo s skrbno počesanimi mladeniči. Vendar je kljub številnim lepim dekletom pozornost vseh prisotnih usmerjena na mlado Urško, najlepšo med Ljubljančankami. Urška sedi za mizo ob plesišču in brez besed odklanja vse, ki jo povabijo na ples. Na trgu se je že začelo temniti, pred Urško se pojavi postaven moški gostih črnih las. Urška je nad lepim neznancem popolnoma prevzeta, ponudi mu roko in on jo odločno odpelje na plesišče. Moški si Urško tesno ovije okrog telesa in jo popelje v divji ples. Njuno vrtenje postaja vedno hitrejše in njegov prijem močnejši, zdi se kot da se sploh več ne dotikata tal. Nato se sliši samo udarjanje njegovih težkih nog, ki se ga komaj razloči od zvoka grmenja nad njima. Urška je popolnoma začarana in se mu ne more upreti. Moški ju v vrtincu plesa vodi s plesišča naravnost proti v nevihti podivjani, deroči Ljubljani. Z Urško v čvrstem objemu se spusti vse do rečnega dna, od koder se ne bosta nikoli več vrnila.

V vizualizaciji se prepletajo podobe orošenih vrtničnih lističev s platenjem pogledov na različne dele oznojenega plesočega telesa, nabranim krilom plesne obleke in razprtimi venčnimi listi vrtnice.

»Naložbo sofinancirata Republika Slovenija in Evropska unija iz Evropskega sklada za regionalni razvoj.«

Geografski izvor: Slovenija

Čas nastanka: 2008

Žlahtnitelj: dr. Matjaž Kmecl

Zanimivosti: France Prešeren je prvi Slovenec, ki se je po kakovosti svojega pisanja lahko kosal s sodobniki po Evropi, kjer je tedaj vladala romantična usmeritev. Del njegove pesmi *Zdravljica*, napisane leta 1844, je besedilo državne himne.

4. 'TRUBAR'

Trubarjeva vrtnica je bližnja sorodnica Prešernove vrtnice; tudi to je žlahtnil dr. Matjaž Kmecl. Primož Trubar je oče slovenskega jezika. 1548 je ustvaril prvo knjigo v slovenskem jeziku, ki je potrdila obstoj slovenskega naroda. Vrtnica 'Trubar' simbolizira očetovsko ljubezen in požrtvovalno skrb za izobraževanje naroda. Skozi prizmo stoletij je začetno opismenjevanje v slovenskem jeziku omogočilo slovenskemu večinsko kmečkemu prebivalstvu lažje izobraževanje, razvoj slovenskega jezika in s tem razvoj slovenskega naroda. Trubar kot praoče je daljnosežno obogatil naslednje generacije.

Odrasli moški odloži domačo knjigo in odide od doma v svet. Kmečki otroci so postali učitelji, uradniki in guvernanter. To so jim omogočili njihovi očetje in matere. Medtem ko učitelj v učilnici uči otroke pisanja, se spominja očeta in njegove požrtvovalnosti. Ko zbere dovolj denarja, odpotuje v rodno vas in obiše svojega ostarelega očeta. Vidi ga na hribu, kako pod žgočim soncem kosi travo. Prizor se zdi tako domač, kot da sin ne bi bil odsoten niti en dan. Edino, kar ga opominja na čas, ki je pretekel, in minljivost, je očetovo od dela upognjeno telo.

Geografski izvor: Slovenija

Čas nastanka: 2008

Žlahtnitelj: dr. Matjaž Kmecl

Zanimivosti: Trubar velja za utemeljitelja slovenskega knjižnega jezika, za osrednji lik slovenske kulturne zgodovine in v različnih pogledih celo glavno zgodovinsko osebnost.

CVETOČA SOBA

Čas za umiritev. Meditacijo. Zatopljenost. Za občudovanje lepote cvetov. Zamišljeno. Poglobljeno v čudež narave odpiranja cveta, ki ga sicer ne vidimo, ne opazimo, ne zaznamo. Spregledamo? A cvetovi so povsod in zmerom, so popki in listi, so pestiči in prašniki, so narava v svoji biti, kjer smo tudi mi. V skupnosti flore in favne.

Arboretum Volčji Potok

»Naložbo sofinancirata Republika Slovenija in Evropska unija iz Evropskega sklada za regionalni razvoj.«

Arboretum Volčji Potok je edini samostojni arboretum v Sloveniji. V njem uspeva približno 3.500 vrst in sort iglavcev in listavcev, trajnic ter samoniklih zelnatih rastlin. Drevesa in grmi pripadajo osnovnim botaničnim vrstam iz Evrope, Severne Amerike in Azije in tudi kultivarjem, ki so bili vzgojeni v okrasne namene. V Arboretumu so med listavci najbogateje zastopane zbirke javorjev, lip, brez in bukev, med njimi še posebno kultivarji pahljačastega javorja. Pomembne pa so tudi zbirke luskastih iglavcev, slečev in vrtnic. Arboretum Volčji Potok je edini samostojni arboretum v Sloveniji, čigar arboretska zbirka se uvršča med najbogatejše tovrstne zbirke v Srednji Evropi. Arboretum sodi med najpomembnejšo vrtno arhitekturno dediščino v Sloveniji, zato je bil leta 1999 z odlokom v Uradnem listu Republike Slovenije razglašen za kulturni spomenik državnega pomena. Arboretum se povezuje s številnimi javnimi ustanovami in podjetji iz Slovenije in tujine. Aktivno sodeluje s slovenskimi in evropskimi organizacijami v okviru regionalnih, nacionalnih in evropskih projektov in sodelovanj. Arboretum je strokovni izraz za zbirko dreves in grmovnic, zbranih v raziskovalne namene. Arboretum v Volčjem Potoku se od drugih arboretumov razlikuje po tem, da so bila drevesa in grmi od začetka naprej sajeni v parkovne prizore kot zgled, katere rastline so ekološko združljive.

KIBLA

KIBLA je slovenska in mednarodna nevladna institucija na področju sodobne umetnosti, kreativnih industrij, interdisciplinarne, intermedijske, multimedijske, vizualne, glasbene in AV umetnosti, kulture in neformalnega izobraževanja. V 25 letih delovanja se je na treh lokacijah v Mariboru (MMC KIBLA, artKIT in KIBLA PORTAL) razvila v osrednje mestno, regionalno, nacionalno in mednarodno dogajališče sodobne umetnosti in kulture, neformalnega izobraževanja, kreativne uporabe novih informacijsko-komunikacijskih tehnologij ter interdisciplinarnih praks. V okviru Mreže RUK smo z laboratorijem KIBLA2LAB v fazi razvijanja orodij za produkcijo in postprodukcijo razširjene resničnosti (XR), razvijanje uporabniške izkušnje in digitalnega pripovedništva na omenjenih področjih ter razvijanje povezovalnih platform za prezentacijo javnosti.

KIBLA2LAB

V okviru projekta RUK (2019–2022), eni izmed razvojnih mrež centrov slovenskih laboratorijev za raziskovanje umetnosti in kulture, se razvija KIBLA2LAB v KIBLA PORTAL na Valvasorjevi ulici 40 v Mariboru. KIBLA2LAB je stičišče raziskovalne, produkcijske, oblikovalske in umetniške dejavnosti. Raziskovalni medijski in interdisciplinarni laboratorij se opremlja z najsodobnejšo tehnologijo za 3D skeniranje, fotogrametrijo, XR opremo za vizualizacije navidezne, obogatene, mešane in razširjene resničnosti, interaktivne namestitve in volumetrični film. Ponuja znanja specifičnih in celostnih oblikovanj. Razvija od zamisli in zasnove do modeliranja, prototipiranja in optimiziranja v virtualnem in tudi v materialnem okolju.

Naloge laboratorija:

Razvoj in optimiziranje novih tehnik vizualne in interaktivne komunikacije.

Integracija tehnik v celovito storitev.

»Naložbo sofinancirata Republika Slovenija in Evropska unija iz Evropskega sklada za regionalni razvoj.«

Izobraževanje.

Komunikacija med kreativnim sektorjem in povpraševanjem na tržišču.

Digitalizacija naravne, umetnostne, kulturne in industrijske dediščine.

Koncepti in oblikovanje digitalnih zgodb.

RUK

RUK je mreža raziskovalnih centrov umetnosti in kulture na presečišču sodobnih tehnologij, znanosti in gospodarstva. V tem interdisciplinarnem vozlišču se razvijajo inovativni produkti in storitve za mehko in humano tehnologijo prihodnosti. Cilj RUK je integracija umetnosti in kulture v znanstvene in tehnološke raziskave, razvoj in inovacije, digitalizacijo, podjetništvo, usposabljanje in izobraževanje. Mreža centrov RUK je sestavljena modularno iz treh lokalno-regionalno-nacionalno-mednarodno umeščenih platform DDT, PiNA in KIBLA. Naložbo sofinancirata Republika Slovenija in Evropska unija iz Evropskega sklada za regionalni razvoj.

VRTN!CA

intermedijska razstava

11. 6.–1. 10. 2021 (z možnostjo podaljšanja)

Arboretum Volčji Potok, Volčji Potok 3, 1235 Radomlje

Odpiralni čas: od ponedeljka do nedelje od 11. do 19. ure.

VIZUALNI MATERIAL

Prosimo bodite pozorni na omejitve glede avtorskih pravic! Slike so namenjene izključno medijski uporabi za potrebe promocije razstave VRTN!CA. Slike je prepovedano obrezovati. Prosimo, da pošljete 2 originalni kopiji vaše publikacije na naslednji naslov: KID KIBLA, Ulica kneza Koclja 9, 2000 Maribor.

Z uporabo naslednjih slik prejemnik soglaša s pogoji uporabe. Kasnejše razmnoževanje slike je mogoče le s pisnim privoljenjem avtorja. Reprodukcijska teh slik pomeni avtomatično strinjanje s pogoji uporabe.

POVEZAVA DO SLIKOVNEGA MATERIALA:

<https://drive.google.com/drive/folders/1TXr7DeHjjGCGy7Y5LWyO9qjUNKmTbRYW?usp=sharing>

KONTAKT ZA MEDIJE

Za vsa vprašanja, izjave in material za medije vas vljudno prosimo, da se obrnete na spodnji kontakt:

Zala Koren

stiki z javnostmi

051 614 858

zala.koren@kibla.org

www.mcruk.si

ruk@mcruk.si

»Naložbo sofinancirata Republika Slovenija in Evropska unija iz Evropskega sklada za regionalni razvoj.«